

Ευρωεκλογές 2019:
Προς τη δημοκρατία της Ισότητας στην Ευρώπη
Συγγραφέας: A. Irigoien

Περίληψη

Καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει παλιές και νέες προκλήσεις, είναι κρίσιμο να σκεφτούμε το ότι [η ΕΕ] χρειάζεται πραγματικά να ενισχύσει τη νομιμοποίησή της και να συμμορφωθεί με τα δημοκρατικά της θεμέλια. Σήμερα, η ΕΕ στέκεται σαν μία δημοκρατία που αποδίδει τα ίδια επισήμως κατοχυρωμένα δικαιώματα τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες. Ωστόσο, εξόφθαλμες ανισότητες των φύλων παραμένουν την Ευρώπη. Ενώ ο μισός πληθυσμό αποτελείται από γυναίκες, [οι γυναίκες] υποεκπροσωπούνται σε θέσεις εξουσίας λήψης αποφάσεων στα περισσότερα πεδία, συμπεριλαμβανομένων των Κοινοβουλίων, των κατ' εξοχήν δημοκρατικών θεσμών. Υπό το φως αυτό, η δημοκρατία της ισοτιμίας, που πρωτοεμφανίστηκε στην agenda της ΕΕ στις αρχές της δεκαετίας του '90, έρχεται ως το απαραίτητο επόμενο βήμα στο Ευρωπαϊκό εγχείρημα για την ενίσχυση της δημοκρατίας και την υιοθέτηση μιας προσέγγισης που καθιστά την έμφυλη ισότητα αποτελεσματική και βιώσιμη.

Η παρούσα σύνοψη πολιτικής στοχεύει στον αναστοχασμό της ιδέας της δημοκρατίας της ισοτιμίας και στην εστίαση στις επερχόμενες Ευρωεκλογές τον Μάιο του 2019. Όπως αναπτύχθηκε στη Διακήρυξη των Αθηνών, που υιοθετήθηκε από την Ευρωπαϊκή Σύνοδο Κορυφής των Γυναικών σε θέσεις Εξουσίας το 1992, η δημοκρατία της ισοτιμίας βασίζεται σε διαφορετικά επιχειρήματα που ανακαλούνται και επικαιροποιούνται με σκοπό την ενημέρωση των Ευρωπαίων πολιτών και την επιρροή των ενδιαφερομένων μερών για την επίτευξη μεγαλύτερης έμφυλης ισορροπίας στην ΕΕ ως τρόπο παγίωσης της δημοκρατίας.

Η ιδέα της δημοκρατίας της ισοτιμίας δεν αυτοπεριορίζεται στην αύξηση του αριθμού των γυναικών στην πολιτική, σε θέσεις λήψης αποφάσεων, στην πολιτική κουλτούρα και [στις πολιτικές] δομές, και στον αληθινό ενστερνισμό της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών ως θεμελιώδους αρχής και δικαιώματος στο οποίο στηρίζεται το δημοκρατικό σύστημα. Η δημοκρατία της ισοτιμίας αποτελεί ταυτόχρονα ιδέα και σκοπό που στοχεύει στην αναγνώριση της ίσης αξίας ανδρών και γυναικών, την ίση αξιοπρέπειά τους και στην υποχρέωσή τους να μοιράζονται δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Γιατί είναι η δημοκρατία της ισοτιμίας σημαντική για την ΕΕ;

- **Συμπόρευση με τις αξίες της ΕΕ:** η έμφυλη ισότητα αποτελεί ιδρυτική αρχή και επίσημο στόχο της ΕΕ. Η ΕΕ δεν έχει μόνο το νόμιμο δικαίωμα να την υποστηρίξει και να παλέψει γι' αυτήν, αλλά και την ηθική υποχρέωση.
- **Ενίσχυση της δημοκρατίας της ΕΕ:**

- **Μέσω της αντιμετώπισης του δημοκρατικού ελλείμματος:** η λειτουργία και η νομιμοποίηση του δημοκρατικού συστήματος τίθενται υπό αμφισβήτηση αν ο μισός από τον πληθυσμό υποεκπροσωπείται επίμονα.
- **Μέσω της ενίσχυσης της διαφορετικότητας:** η δημοκρατία της ισοτιμίας στοχεύει στο μετασχηματισμό της δημοκρατίας μέσω της συμπερίληψης των γυναικών με τη διαφορετικότητά τους και τη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού πλαισίου, καλύτερου για να εκπροσωπήσει όλους τους πολίτες της ΕΕ.
- **Μέσω της αμφισβήτησης του λαϊκισμού και της ακροδεξιάς:** καθώς η ΕΕ χρειάζεται να αντιμετωπίσει κύματα λαϊκισμού, αλλά και άλλα, (όπως την τρομοκρατία και τις αυξημένες ανισότητες) που απειλούν την κεκτημένη ειρήνη και ευημερεία, η έμφυλη ισότητα είναι το προπύργιο [στον αγώνα] κατά του εξτρεμισμού.
- **Απόκτηση στρατηγικών κερδών:** οι γυναίκες εκπροσωπούν το μισό από το ταλέντο, τη γνώση, τις δεξιότητες, τις ιδέες, τη δημιουργικότητα. Η συμπερίληψη των γυναικών σημαίνει ότι παραμελημένα ή νέα ζητήματα θα εισαχθούν στην ευρωπαϊκή πολιτική agenda και ότι πιο συμπεριληπτικές και αποτελεσματικές πολιτικές θα υιοθετηθούν. Τα πολιτικά κόμματα μπορούν επίσης να αυξήσουν τα εκλογικά τους οφέλη.

Δεν είναι μόνο η δημοκρατία της ισότητας που είναι σημαντική για την ΕΕ, αλλά **και η ΕΕ με τη δημοκρατία της ισοτιμίας είναι σημαντικές για τις γυναίκες και τα δικαιώματά τους**. Η ΕΕ έχει διαμορφώσει και μέχρι σήμερα διαμορφώνει τα δικαιώματα των γυναικών και υιοθετεί μέτρα που επηρεάζουν βαθειά τις ζωές των γυναικών. Η ΕΕ ακολουθεί πολιτικές ισότητας των γυναικών για περισσότερα από 50 χρόνια καθιερώνοντας νομοθεσία, νομολογία, στατιστικές, σχέδια δράσης και προγράμματα και σημαντική θεσμική παρουσία που λειτουργεί σαν μοχλός για τις εθνικές πολιτικές. Έχει επίσης υιοθετήσει την αρχή της διάχυσης της οπτικής του φύλου στις δημόσιες πολιτικές (gender mainstreaming) και τη μετασχηματιστική πολιτική της στην οικοδόμηση των πολιτικών της.

Ποιο είναι σήμερα το στάδιο της έμφυλης ισορροπίας στην ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων και στο Ευρωκοινοβούλιο;

Σήμερα, μόνο το 37% των μελών του Ευρωκοινοβουλίου είναι γυναίκες, ελαφρώς περισσότερο από τον μέσο όρο στα εθνικά κοινοβούλια των κρατών –μελών της ΕΕ, όπου οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν μόλις το 30% των μελών των Κοινοβουλίων. Οι πληροφορίες που παρέχει το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE)¹ δείχνουν την επίμονη και ανησυχητική υποεκπροσώπηση των γυναικών σε πολιτικές θέσεις, καθώς και τις αποκλίσεις ανάμεσα στα κράτη – μέλη. Η τρέχουσα ανισορροπία

---

¹ Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων με έδρα το Βίλνιους διατηρεί μια επικαιροποιημένη βάση με δεδομένα για τη συμμετοχή των γυναικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ΕΕ και στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο.

των φύλων στο ΕΕ δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από τη συστηματική υποεκπροσώπηση των γυναικών στο σύνολο της διαδικασίας λήψης αποφάσεων της ΕΕ. Για την αντιμετώπιση της ανισορροπίας μεταξύ των φύλων, συγκεκριμένα βήματα, που αποδεδειγμένα επηρεάζουν τη σύνθεση του Κοινοβουλίου πρέπει να ληφθούν ξανά υπόψη και να εφαρμοστούν στην ΕΕ και στα κράτη – μέλη: Τα βήματα αυτά σχετίζονται μεταξύ άλλων με:

- Ποσοστώσεις με βάση το φύλο.
- Αναλογικά εκλογικά συστήματα.
- Το ρόλο των πολιτικών κομμάτων.
- Περισσότερες γυναίκες υποψήφιας.
- Δικαιότερη εκπροσώπηση στα media.

Σε σχέση με την **πολιτική εκπροσώπηση**, το ποσοστό συμμετοχής στις Ευρωεκλογές μειώνεται συνεχώς από την πρώτη φορά που αυτές διεξήχθησαν. Παρατηρούμε ότι ψηφίζουν περισσότεροι άνδρες από ό,τι γυναίκες και ότι στις τελευταίες εκλογές του 2014, το κενό μεταξύ του ποσοστού συμμετοχής ανδρών και γυναικών μεγάλωσε. Στην ίδια γραμμή, τα αποτελέσματα του τελευταίου Ευρωβαρόμετρου έδειξαν ότι οι γυναίκες ενδιαφέρονται λιγότερο για και είναι λιγότερο ικανοποιημένες με την ΕΕ από ό,τι οι άνδρες. Τα αποτελέσματα αυτά υποδεικνύουν ότι η ΕΕ αποτυγχάνει να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις ανάγκες του μεγαλύτερου μέρους των πολιτών της.

Την ίδια στιγμή, υπάρχουν **σύγχρονες προκλήσεις** και ευκαιρίες σε σχέση με την επίτευξη μεγαλύτερης έμφυλης ισορροπίας στις Ευρωεκλογές του Μαΐου του 2019. Μερικές από τις προκλήσεις αναφέρονται στην άνοδο του λαϊκισμού και των ακροδεξιών κομμάτων που χαρακτηρίζονται από αντιδημοκρατικές, αντιευρωπαϊκές, και ενάντιες στην έμφυλη ισότητα ιδεολογίες, καθώς και στα έμφυλα στερεότυπα που επικρατούν στη σκέψη των Ευρωπαίων πολιτών, όπως δείχνουν τα αποτελέσματα του *Ειδικού Ευρωβαρόμετρου* για την έμφυλη ισότητα του 2017. Από την άλλη, τα τρέχοντα ευρωπαϊκά πολιτικά συμφραζόμενα παρέχουν επίσης ευκαιρίες ενίσχυσης της έμφυλης ισορροπίας και της ισότητας: τις δεσμεύσεις στις οποίες προχώρησε η ΕΕ (που πρέπει να μετουσιωθούν σε πραγματικότητα), τα ανανεωμένα κινήματα της κοινωνίας των πολιτών για την έμφυλη ισότητα και την εισαγωγή ή μετατροπή των ποσοστώσεων σε κάποια κράτη – μέλη.

Τέλος, η παρούσα σύνοψη παρέχει κάποιες συστάσεις για να κινηθούμε προς τη δημοκρατία της ισότητας στην ΕΕ και να αδράξουμε την ευκαιρία των Ευρωεκλογών του 2019, όπως επίσης και ευρύτερες συστάσεις για την ενίσχυση των πολιτικών της έμφυλης ισότητας και της επιρροής τους.